

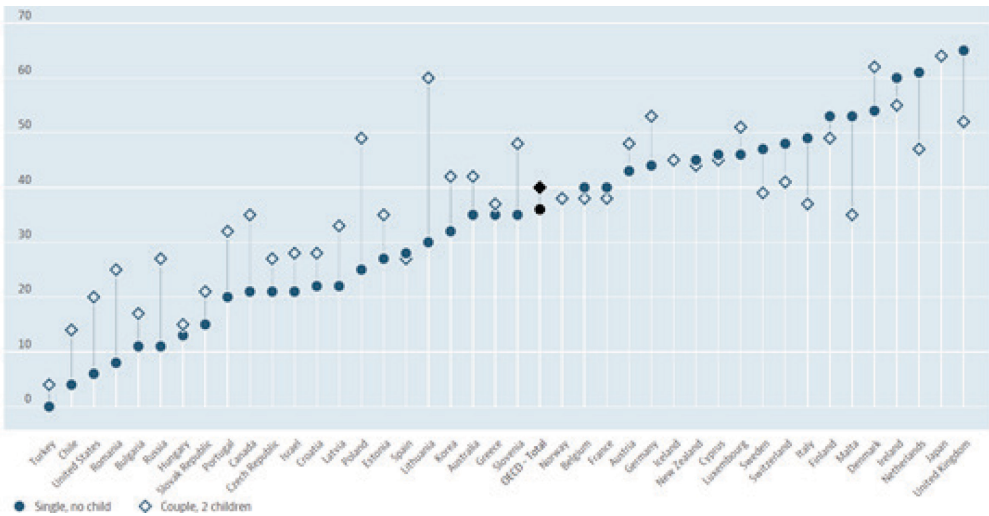
Mihele Mihály András¹:

A MUNKAERŐPIACI RÉSZVÉTELRE TÖRTÉNŐ ÖSZTÖNZÉS NÉHÁNY ADATTÁBLA TÜKRÉBEN

A következő elemzés az OECD (2021) szociális és jóléti, nemzetközileg összehasonlítható statisztikáit alapul véve készült^[1]. A felmérés nagyon széles skálán méri a társadalmi és gazdasági mutatókat, többek között vannak adatok az öregségi és az állami szociális kiadásokról programszintre bontva, de találhatóak mutatók a munkaerőpiaci programokkal, a szegénységgel és a jövedelmi egyenlőtlenségekkel kapcsolatban is. A továbbiakban 3 mutatót emelek ki, melyek a munkanélküliséghez kötődő adatsorokat szemléltetnek.

Az 1. ábra a garantált minimáljövedelem-ellátásra szoruló munkanélküli (egyedülálló és négyfős) családok jövedelmét ábrázolja az országban rendelkezésre álló mediánjövedelem százalékában (az értékek a lakhatási támogatásokat is tartalmazzák a vonatkozó jogosultsági feltételek függvényében). Az Európai Unió országában a minimáljövedelem rendszereket amolyan utolsó védőhálóként hozták létre, hogy a hagyományos jövedelempótló ellátások kiapadása után se maradjanak a rászorulóknak jövedelem nélkül. A rendszer kísérletet tesz a háztartások közötti jövedelmi különbségek enyhítésére és az életpályajövedelem simítására. Ugyanakkor a juttatás megvonása a munkába állás megkezdésekor potenciálisan ronthatja a munkavállalói kedvet, ezért érdemes lehet azok fokozatos csökkentése a munkabér emelkedésével arányosan.

¹ Egyetemi hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem
DOI: 10.14267/RETP2022.01.18

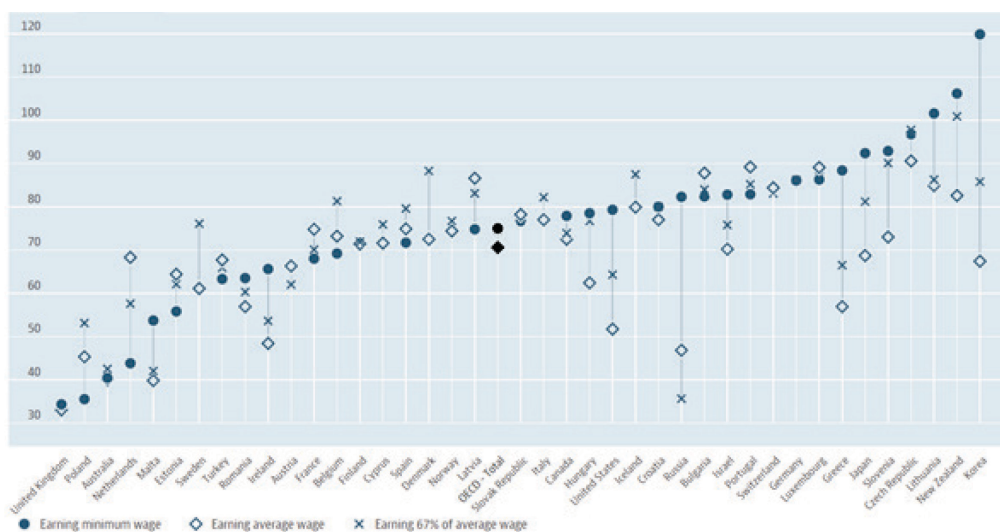


I. ábra: A minimáljövedelem-ellátások szintje

Forrás: OECD (2021)

Mint látható az OECD átlagot közelítve a kétgyermekes családok támogatási előnye folyamatosan apad, az átlagot meghaladva pedig jellemzővé válik, hogy az egykeresős családok támogatása kedvezőbb a négyfős társaikénál. A V4-ek mind az OECD átlag alatt helyezkednek el, közülük Magyarországon a legalacsonyabb a minimáljövedelem szintje, mindössze a mediánjövedelem 13 és 15 százaléka. A legkedvezőbb helyzetben a Lengyelországban élők vannak, ott a mediánjövedelem 25 és 49 százalékat biztosítják a rászoruló állampolgárok számára. Külön kiemelendő, hogy a kétgyermekes családok támogatása nemzetközi szinten is itt az egyik legmagasabb. Aggasztó azonban, hogy mindössze csak öt OECD országban éri el a minimumjövedelem szintje a szegénységi küszöböt, vagyis a mediánjövedelmek 60%-át.

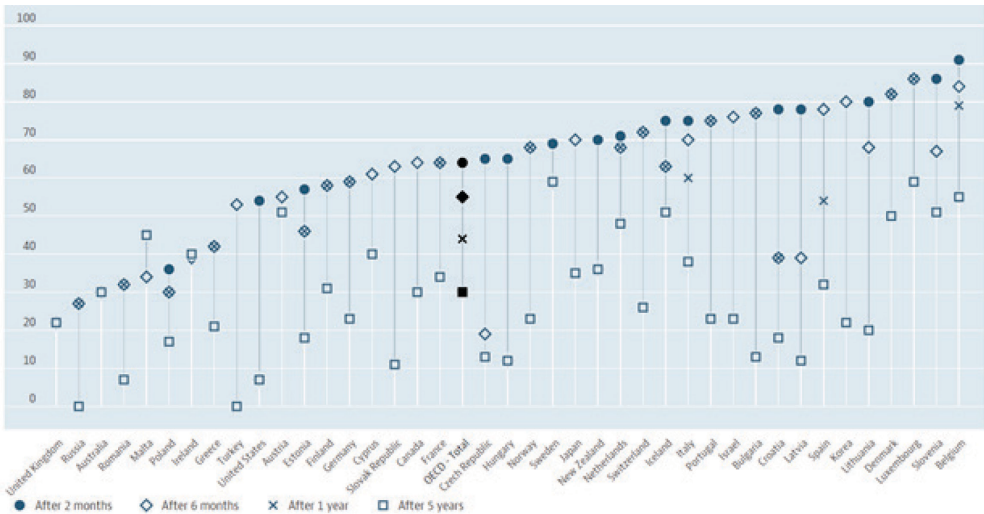
A 2. ábrán látható indikátor azt méri, hogy a munkanélküliség alatt járó bevétel mekkora hányada esik ki a magasabb adók és az alacsonyabb juttatások miatt, amikor valaki visszamegy dolgozni 2 munka nélkül töltött hónap után a munkanélküliség alatt járó bevétel százalékában. A visegrádi országokat vizsgálva az tapasztalható, hogy Lengyelországban a legalacsonyabb ez az érték 36 és 53 százalékkal, Magyarország a középmezőnyben helyezkedik el a maga 62 és 79 százalékos értékével, míg Csehországban 90 százalék feletti értékeket tapasztalni.



I. ábra: A munkába való visszatérés költsége

Forrás: OECD (2021)

A 3. ábrán szereplő mutató azt méri, hogy a háztartások korábbi munkaviszonyban töltött jövedelme milyen arányban maradt meg a munkanélküliség 2., 6., 12., 24. és 60. hónapja után. Lengyelországban 2 hónap után ez az összeg a korábbi jövedelem 36 százaléka, ami 5 év után 17 százalékra esik. Szlovákiában, Magyarországon és Csehországban 2 hónapot követően több, mint 60 százaléka marad meg a korábbi jövedelemnek, azonban 5 év után mind a 3 országban nagyjából 10 százalékra zuhan ez az érték.



3. ábra: Munkanélküli ellátások és a korábbi jövedelmek aránya

Forrás: OECD (2021)

A felsorakoztatott ábrák összevetése érdekes tanulsággal kecsegtet a munkaerőpiaci részvételre való ösztönzéssel kapcsolatban. Érdeemes kiemelni Nagy Britanniát, a 3. ábra alapján elmondható, hogy a legalacsonyabb szintet üti csak meg náluk a munkanélküliségi ellátások szintje a korábbi munkajövedelemhez viszonyítva, ugyanakkor a minimáljövedelmek értéke itt a legmagasabb. A 2. ábráról az is látszik, hogy ebben az országban a legkisebb a megnövekedett közterhek miatti kiesés mértéke. Összességben tehát kijelenthető, hogy egy olyan ösztönzési rendszert sikerült kialakítaniuk, amelyben a polgárokat is partneri alapon érdekeltté teszik a munkavállalásban, ugyanakkor kellőképpen szolidáris a munkájukat veszettekkel egyénekek szemben is.

Az is látható a Visegrádi Együttműködés országait szemügyre véve, hogy az itteni gyakorlat eltér a brit modelltől, a minimáljövedelmek szintje alacsony, a munkaerőpiacra való belépés pedig nagyobb költségekkel jár. A munkanélküli ellátások szintje viszonylag magasnak mondható nemzetközi összevetésben, bár ez a támogatás mindössze 3-6 hónapos időtartamra jár az arra rászorulóknak. A támogatási rendszer mögött egy olyan gondolat húzódik meg, amely nem mellérendeltként kezeli a munkaerőpiacra beléptetni kívánt egyéneket, hanem sokkal inkább a nyomásgyakorlás eszközeivel igyekszik őket alkalmazkodásra ösztönözni.